

'ธนาคารหน่วยกิต' ทางเลือกการศึกษายืดหยุ่น ที่ต้องทำอย่างรอบคอบ

กษิณีเดช คำฟูช

HIGHLIGHTS

- ระบบการศึกษาปัจจุบันไม่ยืดหยุ่น เด็กบางกลุ่มต้องหลุดออกจากระบบ แม้มีทักษะนอกห้องเรียน แต่ไม่สามารถเทียบโอนได้ ทำให้เสียเวลาและโอกาส
- รัฐบาลพยายามผลักดัน 'ธนาคารหน่วยกิต' ให้ยืดหยุ่น รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ปัจจุบันแต่ละหน่วยงานการศึกษาต่างทำระบบของตัวเอง ขาดการบูรณาการ และการประเมินความรู้จากนอกห้องเรียนยังเป็นเรื่องยาก
- ธนาคารหน่วยกิตต้อง 'ยืดหยุ่นแต่ไม่หย่อนยาน' รักษาระดับมาตรฐานการประเมินเทียบเท่าการศึกษาในระบบ และควรกำหนดหน่วยงานหลักในการวางมาตรฐานและตรวจสอบ



ที่มา: 101

หากพูดถึงการเรียนรู้ สิ่งที่เรามักคุ้นชิน อาจเป็นการนั่งเรียนในห้องและวัดผลด้วยการสอบ เมื่อเรียนครบตามที่หลักสูตรกำหนด (หรือเก็บหน่วยกิตได้ครบตามที่กำหนด) ก็จะได้รับวุฒิการศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับที่สูงกว่าหรือใช้สมัครงานที่ต่าง ๆ เพื่อหารายได้

แต่ปัญหาคือรูปแบบการศึกษาในระบบแบบนี้ไม่ได้เหมาะสมกับเด็กทุกคน เนื่องจากเงื่อนไขชีวิตของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนอยู่ในครัวเรือนรายได้น้อยที่จำเป็นต้องหยุดเรียนในบางช่วงเวลาเพื่อทำงาน เด็กเหล่านี้เรียนได้ไม่เต็มที่และจบลงที่การหลุดจากระบบการศึกษา อีกทั้งการศึกษารูปแบบนี้ยังเป็นการปิดกั้นการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในห้องเรียนแต่มี

ความสำคัญต่อการทำงานและสร้างคุณค่าของตัวเองในอนาคต เช่น การอ่านหนังสือ และการทำงาน

ภาครัฐตระหนักถึงข้อจำกัดนี้โดยพยายามผลักดัน 'ระบบธนาคารหน่วยกิต' อันเป็นทางเลือกในการเข้าถึงการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงแก้ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบที่นับวันจะยิ่งรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว (คิด for คิดส์) โดยความร่วมมือระหว่าง 101 PUB และ สสส. ชวนผู้อ่านทำความเข้าใจว่าระบบธนาคารหน่วยกิตคืออะไร? ภาครัฐทำไปถึงไหนแล้ว? และมีอะไรที่ต้องระวังหรือคิดต่อไปในอนาคต?



ไทยมุ่งปรับการศึกษา ให้ยืดหยุ่นเพื่อรองรับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ความยาก-ง่ายในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กแต่ละกลุ่มมีไม่เท่ากัน เด็กธรรมดาทั่วไปที่บ้านไม่ได้ยากจนก็มีเวลามากพอที่จะเรียนในระบบได้อย่างเต็มที่ ตรงกันข้ามกับเด็กยากจนที่บางครั้งก็ต้องหยุดเรียนเพื่อช่วยที่บ้านทำมาหากิน ไม่สามารถเรียนได้อย่างเต็มที่ หลายครั้งเด็กเหล่านี้ก็ต้องตัดสินใจหรือหมดสิทธิ์สอบ (มส.) เพราะขาดเรียนหลายครั้ง ทำให้เรียนจบได้ช้ากว่าเพื่อน

หรืออาจจะหลุดจากระบบการศึกษาไปเลย รายงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา หรือ กสศ. พบว่าในปัจจุบัน มีเด็กอายุ 3-18 ปี กว่า 1 ล้านคน หรือ 8.4% ของเด็กอายุ 3-18 ปี ทั้งหมด เป็นเด็กนอกระบบที่ไม่มีข้อมูลอยู่ในระบบการศึกษา เมื่อ กสศ. ลงสำรวจถึงสาเหตุที่เด็กเหล่านี้ออกจากระบบการศึกษาจะพบว่าเด็กนอกระบบเกือบครึ่งลาออกเพราะความยากจน¹



ที่มา

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (1999), กระทรวงศึกษาธิการ (2024), กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2022) และสัมภาษณ์โดย คิต for คิตส์



ที่มา: 101

แม้จะไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ แต่เด็กเหล่านี้จำนวนมากกลับมีทักษะจากการเรียนรู้นอกห้องเรียนอยู่แล้วจากประสบการณ์การทำงานหรือการใช้ชีวิต บางคนก็อาจได้รับการศึกษาระยะสั้นผ่านการอบรมและหลักสูตรระยะสั้น การที่เด็กกลุ่มนี้ต้องมานั่งเรียนในสิ่งที่ตนเองรู้อยู่แล้วก็ถือเป็นการสิ้นเปลืองเวลา-ทรัพยากร และสร้างต้นทุนค่าเสียโอกาสเพราะเด็กเหล่านี้จะไม่ได้เอาเวลาอันมีค่าเพื่อศึกษา/เรียนรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ ดังนั้นในภาพรวมระบบการศึกษารูปแบบนี้จึงมีลักษณะตายตัว ไม่เหมาะกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษดังเช่นนักเรียนทั้งสองกลุ่มที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้ว

รัฐไทยตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวดีและมีความพยายามออกแบบการศึกษาให้ยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นมาตั้งแต่อดีต สะท้อนจาก พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (1999) ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องและยืดหยุ่นกับเงื่อนไขชีวิตผู้เรียนหรือบริบทในพื้นที่

ส่วนสำคัญของกฎหมายนี้คือการเปิดให้สถานศึกษาสามารถสอนได้สามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ, การศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการสอนที่ยืดหยุ่นกว่าการศึกษาในระบบทั้งในเชิงของรูปแบบการสอน ระยะเวลา หรือการวัดผล

และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเองทั้งจากการอบรม การเรียนหลักสูตรต่างๆ หรือจากการทำงาน ผลการศึกษาทั้งสามรูปแบบนี้สามารถเทียบโอนไปยังสถานศึกษาปลายทางในกรณีย้ายสถานศึกษาหรือเพื่อขอยกเว้นบางวิชา (Exemption) ในสถานศึกษาที่กำลังเรียนได้ด้วย²

ปัจจุบัน รัฐพยายามเพิ่มความยืดหยุ่นของการศึกษาขึ้นไปอีกระดับ ผ่านการนำระบบสะสมหน่วยกิตในฐานข้อมูลของรัฐ หรือที่เรามักเรียกว่า ‘ธนาคารหน่วยกิต’ มาปรับใช้ โดยเมื่อผู้เรียนทำการศึกษาไม่ว่าจะรูปแบบใดก็ตาม ผลการประเมินผลการเรียนรู้อาจถูกบันทึกไว้ในระบบธนาคารหน่วยกิต เพื่อเก็บประวัติการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบไม่จำกัดอายุ หากผู้เรียนต้องการเทียบโอนหน่วยกิตไปยังสถานศึกษาที่ตนกำลังศึกษาหรือสถานศึกษาที่ตนกำลังจะย้ายเข้านั้นเพื่อขอยกเว้นบางวิชา ระบบก็จะโอนข้อมูลหน่วยกิตจากธนาคารหน่วยกิตมายังสถานศึกษาปลายทาง หรือในกรณีที่ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตจนถึงเกณฑ์จบการศึกษาใดการศึกษาหนึ่ง ระบบก็จะดำเนินการในการรับรองหรือออกวุฒิการศึกษาให้ผู้เรียนที่อยู่ในระบบธนาคารหน่วยกิต ดังนั้นเมื่อเด็กเหล่านี้เรียนจบออกมาแล้วจะมีโอกาสเข้าถึงการทำงานได้ไม่ต่างกับเด็กผ่านการเรียนรู้ในระบบ³



หน่วยงานการศึกษา ยังต่างทำระบบธนาคาร หน่วยกิตของตัวเอง?

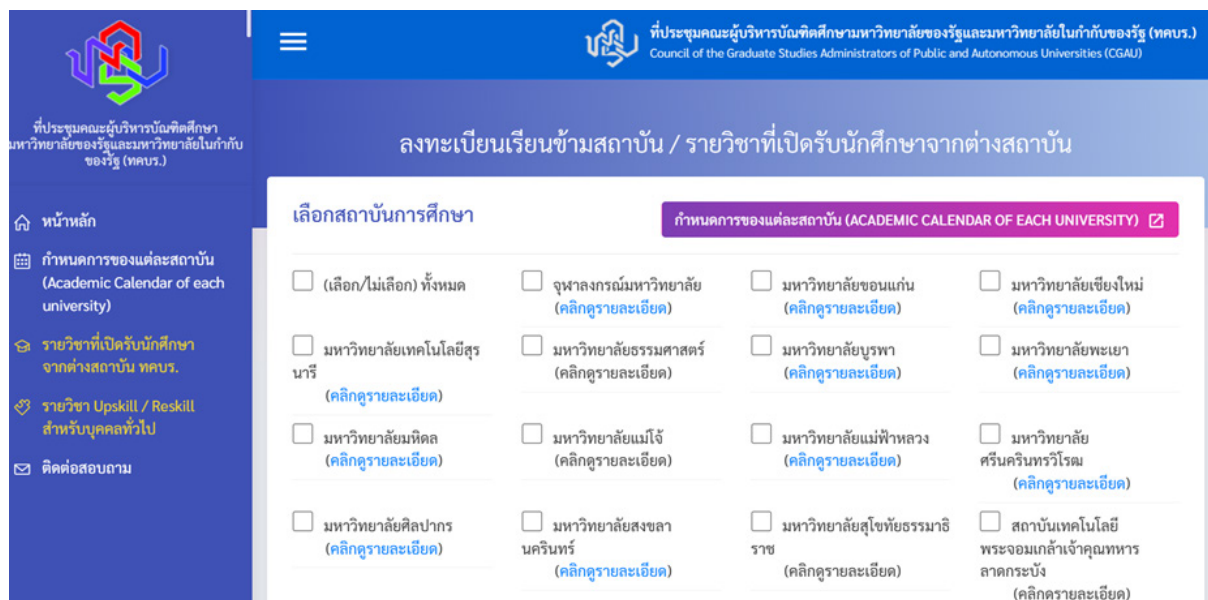
ปัจจุบัน การทำธนาคารหน่วยกิตในไทย ยังคงอยู่ในขั้นตอนการวางกรอบจากกฎหมาย ทั้งเรื่องเป้าหมายของธนาคารหน่วยกิต หน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงกฎเกณฑ์ในการสะสมหน่วยกิต เมื่อแบ่งธนาคารหน่วยกิตตามขอบเขตความรับผิดชอบแล้ว จะแบ่งออกได้เป็นสามส่วนหลัก คือ

1. ธนาคารหน่วยกิตระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา รับผิดชอบโดยสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา
2. ธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา รับผิดชอบโดยสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

3. ธนาคารหน่วยกิตสำหรับมาตรฐานวิชาชีพ (คุณวุฒิวิชาชีพขั้น 1–8) รับผิดชอบโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

การนำระบบธนาคารหน่วยกิตมาปฏิบัติกับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงอยู่ในขั้นของการนำร่อง (Sandbox) ทั้งหมดห้าจังหวัด คือ ลำพูน เชียงใหม่ อุตรธานี ปทุมธานี และนครศรีธรรมราช⁴

ขณะที่ระดับอุดมศึกษามีความคืบหน้ามากกว่า โดยเฉพาะระดับปริญญาโท เพราะมีระบบกลางในการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของ ‘ที่ประชุมคณะผู้บริหารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ’ หรือ ทคปร. ซึ่งครอบคลุม 25 มหาวิทยาลัย



ที่ประชุมคณะผู้บริหารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (ทคปร.)

ลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบัน / รายวิชาที่เปิดรับนักศึกษาจากต่างสถาบัน

เลือกสถาบันการศึกษา

กำหนดการของแต่ละสถาบัน (ACADEMIC CALENDAR OF EACH UNIVERSITY)

☐ (เลือก/ไม่เลือก) ทั้งหมด	☐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (คลิกดูรายละเอียด)
☐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยบูรพา (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยพะเยา (คลิกดูรายละเอียด)
☐ มหาวิทยาลัยมหิดล (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (คลิกดูรายละเอียด)
☐ มหาวิทยาลัยศิลปากร (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (คลิกดูรายละเอียด)	☐ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (คลิกดูรายละเอียด)	☐ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (คลิกดูรายละเอียด)

ระบบลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบันของมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของ ทคปร. ที่ประชุมคณะผู้บริหารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
หมายเหตุ: ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาโท

แต่ในระดับปริญญาตรีระบบธนาคารหน่วยกิตยังคงอยู่เฉพาะมหาวิทยาลัยของตนเอง เช่น Pre-Degree ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง หรือธนาคารหน่วยกิตในเครือของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (มทร.)

ด้านธนาคารหน่วยกิตสำหรับคุณวุฒิต่างๆ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพได้มีการพัฒนาแพลตฟอร์มของระบบธนาคารหน่วยกิตเอาไว้แล้ว คือ EWE Platform แต่ก็ยังห่างไกลจากภาพอุดมคติของธนาคารหน่วยกิตในระดับชาติ เนื่องจากระบบเชื่อมต่อกับสถานศึกษาได้เพียงแค่ 6 แห่งเท่านั้น (วิทยาลัยเทคนิค 3 แห่ง และมหาวิทยาลัย 3 แห่ง)⁵ สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะในระดับการศึกษาอื่นยังไม่มีแพลตฟอร์มกลางที่ชัดเจน ทำให้ธนาคารหน่วยกิตในระดับคุณวุฒิวิชาชีพยังไม่มีแพลตฟอร์มอื่นให้เชื่อมต่อ⁶

สถานการณ์ดำเนินธนาคารหน่วยกิตของแต่ละระดับการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการผลักดันธนาคารหน่วยกิตในไทยยังคงเป็นการแยกกันทำของตัวเอง การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตจึงยังไม่ได้จบลงแค่การทำระบบของตัวเองให้เสร็จ แต่ยังต้องมองถึงยุทธศาสตร์ในการบูรณาการธนาคารหน่วยกิตแต่ละแห่งเข้ากันด้วย



ระบบธนาคารหน่วยกิตของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ
ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)



การเทียบโอนความรู้จาก นอกห้องเรียนเป็นแนวคิดที่ดี แต่การเรียนรู้บางรูปแบบ ก็วัดผลยาก

กฎหมายหรือประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารหน่วยกิต เปิดช่องให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล-ปริญญาเอก ทั้งสายสามัญ-สายอาชีพ สามารถจัดการศึกษาด้วยระบบธนาคารหน่วยกิตได้ ถือเป็นสัญญาณที่ดีในการปลดล็อกการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นขึ้นในทุกระดับ

แม้การปลดล็อกข้อจำกัดด้านการศึกษาจะเป็นเรื่องดี แต่ความเป็นจริงยังคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเทียบเป็นหน่วยกิตแต่ละวิชามีความยาก-ง่ายไม่เท่ากัน บางวิชาสามารถกำหนดมาตรฐานได้ง่าย ชัดเจน และมีมาตรฐานสากลกำกับ เช่น A ต้องการวัดผล การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษจากการใช้ใน

ชีวิตประจำวัน ซึ่งการประเมินทักษะภาษาอังกฤษนั้นแม้จะมีหลายวิธี แต่ก็วิธีที่เป็นมาตรฐานและได้รับการยอมรับมากกว่าวิธีอื่นๆ นั่นคือทำให้ผู้ที่ขอเทียบโอนวิชาภาษาอังกฤษยื่นคะแนนสอบวัดมาตรฐานสนามต่างๆ เช่น TOEIC, TOEFL หรือ IELTS หากถึงเกณฑ์คะแนนที่กำหนดก็สามารถเทียบโอนกับวิชาภาษาอังกฤษภายในสถานศึกษาเพื่อขอยกเว้นรายวิชานั้นได้ ดังเช่นมหาวิทยาลัยหลายแห่งในปัจจุบัน

ตรงกันข้าม การประเมินผลการเรียนรู้บางวิชาเพื่อเทียบเป็นหน่วยกิตก็เป็นเรื่องยาก

เช่น B ต้องการนำประสบการณ์จากการช่วยที่บ้านทำการเกษตรมายื่นขอประเมินเป็นหน่วยกิตในวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้การเกษตรเบื้องต้น หรือกรณี C ต้องการนำประสบการณ์การเป็นโค้ชฝึกสอนนักกีฬาทีมชาติไทย มาเทียบกับวิชาการฝึกสอนกีฬา การประเมินผลการเรียนรู้เหล่านี้มีหลากหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ และการยื่นแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งอาจไม่ได้มีแนวปฏิบัติชัดเจนเท่ากรณีภาษาอังกฤษ ดังนั้น คำถามสำคัญคือสถานศึกษาจะใช้วิธีอะไรในการประเมินผลการเรียนรู้ของพวกเขาเหล่านี้?



ที่มา
สัมภาษณ์โดย คิต for คิตส์

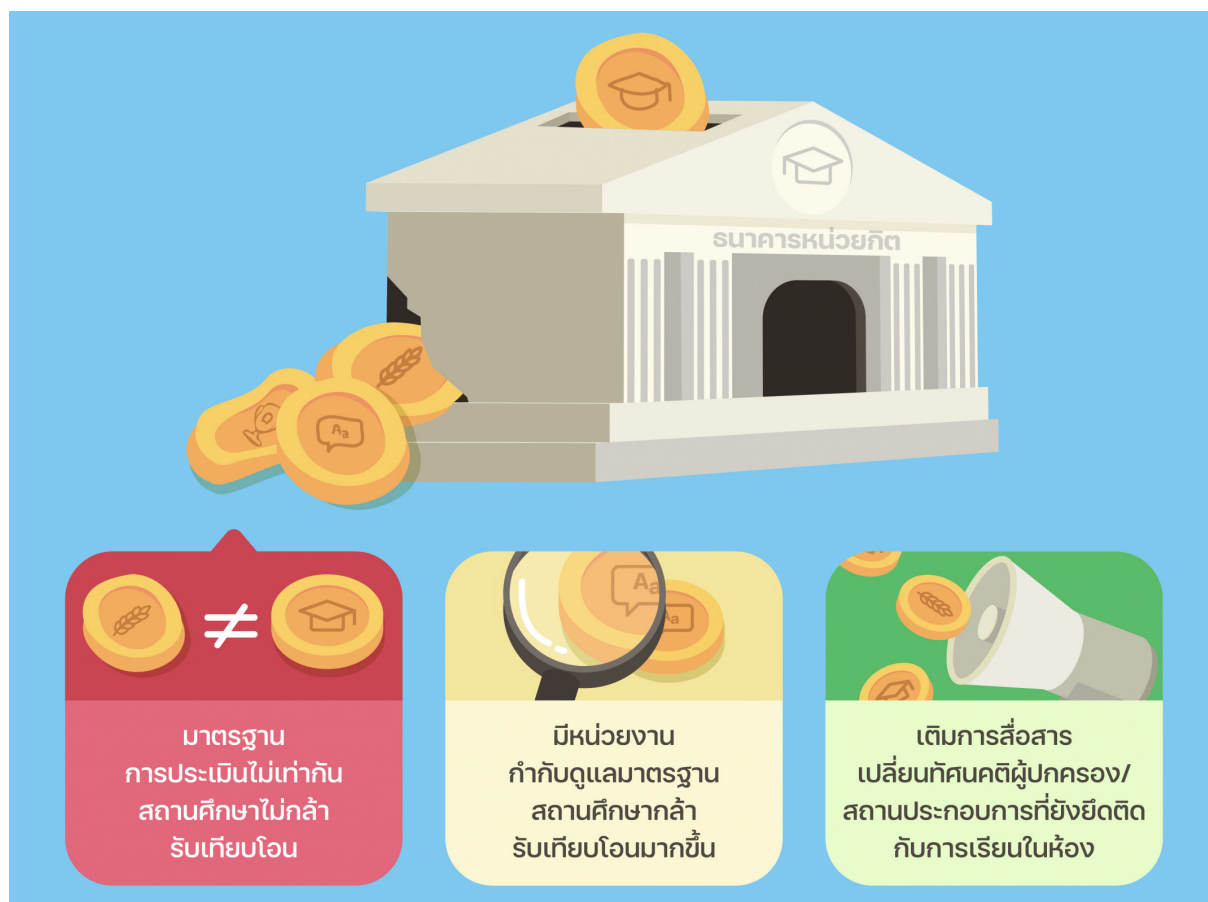


ที่มา: 101

อีกข้อกังวลต่อการเทียบโอนคือคุณภาพในการประเมิน เนื่องด้วยสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพในการประเมินผลการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ทำให้สถานศึกษาบางแห่งไม่เชื่อถือการประเมินผลการเรียนรู้จากสถานศึกษาแห่งอื่นโดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง รวมถึงสถานประกอบการเองก็ไม่เชื่อมั่นว่าผู้ที่จบการศึกษาจากธนาคารหน่วยกิตจะมีความรู้ความสามารถเทียบเท่ากับคนที่เรียนในระบบปกติ ในกรณีเลวร้ายที่สุด แต่ละสถานศึกษาเอกชนที่อยู่ในธนาคารหน่วยกิตก็เลือกหาทำไรด้วยการแข่งกันลดคุณภาพการประเมินเพื่อดึงคนให้มาประเมินกับตนให้มากที่สุด ส่งผลให้ภาพรวมการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพต่ำ ความไม่แน่นอนเหล่านี้จะส่งผลให้ระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งระบบขาดความน่าเชื่อถือ

นอกจากประเด็นเรื่องการเทียบโอนแล้ว กฎระเบียบบางส่วนก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเสียเอง เพราะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงมีการจำกัดอายุของผู้เรียนอยู่ หรือในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ยังคงมีการจำกัดระยะเวลาในการเรียนแต่ละหลักสูตร⁷ กฎระเบียบที่จำกัดกรอบอายุและระยะเวลาเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อกลุ่มที่ต้องหยุดเรียนเพื่อทำงานหรือกลุ่มคนที่เคยหลุดจากระบบการศึกษาไปแล้วแต่อยากกลับเข้าระบบการศึกษาเสียเอง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและเป็นกลุ่มเป้าหมายใหญ่ที่รัฐต้องการจะแก้ปัญหา





ที่มา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2020) และสัมภาษณ์โดย คิต for คิตส์

‘ยืดหยุ่นแต่ไม่หย่อนยาน’ เป้าหมายของธนาคารหน่วยกิต

ความท้าทายในการออกแบบธนาคารหน่วยกิตคือการ ‘ทำอะไรให้ธนาคารหน่วยกิตมีความยืดหยุ่น โดยยังรักษามาตรฐานและคุณภาพการประเมินให้ใกล้เคียงกับการศึกษาในระบบได้อยู่’ เพราะถ้าภาพรวมการประเมินผลการเรียนรู้เป็นหน่วยกิตไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน หรือมีคุณภาพใกล้เคียงกับการศึกษาในระบบ สถานศึกษาบางแห่งก็อาจไม่กล้ารับเทียบโอน เนื่องจากไม่แน่ใจว่าผู้ที่ขอเทียบโอนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเทียบโอนหรือไม่

ประเทศต้นแบบธนาคารหน่วยกิตของไทยอย่างเกาหลีใต้ได้มีการมอบหมายให้สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งชาติ (National Institute for Lifelong Learning: NILE) เป็นหน่วยงานหลักในการวางมาตรฐาน ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานของธนาคารหน่วยกิตรวมถึงประสานงานสถานศึกษาที่ต้องการจะจัดการศึกษาในระบบธนาคารหน่วยกิตด้วย ตัวอย่างวางมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้สอนว่าจะต้องมีวุฒิ

อย่างน้อยเทียบเท่ากับอาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรี การกำหนดชั่วโมงสอนให้ไม่เกิน 18 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือการกำหนดมาตรฐานห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก⁹

แม้ประเทศไทยจะมีหน่วยงานกำหนดมาตรฐาน กำกับดูแลมาตรฐาน หรือดำเนินงานอื่นเกี่ยวกับธนาคารหน่วยกิต¹⁰ แต่ก็ยังคงมีลักษณะกระจายกระจายตามระดับการศึกษา หากหน่วยงานเหล่านี้ไม่มีการประสานงานและบูรณาการฐานข้อมูลที่ดีพอ ก็อาจทำให้การกำหนดมาตรฐาน การกำกับดูแล หรือการดำเนินงานขาดทิศทางที่ชัดเจน

แม้การออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตให้ยืดหยุ่นโดยที่ยังคงมาตรฐานการประเมินและควบคุมคุณภาพจะสำคัญ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสังคมจะให้ความเชื่อถือต่อระบบและยอมรับผู้จบการศึกษาในระบบธนาคารหน่วยกิต ดังเช่นกรณีเกาหลีใต้¹¹ ที่สังคมยังคงให้คุณค่ากับชื่อเสียงของสถาบันศึกษาอยู่ อีกหนึ่งสิ่งที่รัฐต้องทำให้ได้คือการสื่อสารนโยบายให้เป็นที่รู้จักแก่สังคม¹² เปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองและสถานประกอบการให้รับรู้ว่าการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่แค่การเรียนในระบบเท่านั้น



ผู้วิจัยหลัก

กษิด์เดช คำพูน

ติดต่อ

gun11458@gmail.com

contact.101pub@gmail.com

นักวิจัยนโยบายสาธารณะ 101 PUB ผู้มีความสนใจในคณิตศาสตร์และสถิติ รักในการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ เชื่อมมั่นในศาสตร์การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจสังคมให้มากยิ่งขึ้น

เชิงอรรถ

1. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2023). *ความจริงและความเร่งด่วนของสถานการณ์เด็กนอกระบบในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2025.
2. พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (1999) มาตรา 15.
3. ประมวลผลจาก ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา พ.ศ.2567 (2024), ประกาศกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 (2022) และสัมภาษณ์โดย คิต for คิตส์.
4. ดูเพิ่มเติม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (10 กรกฎาคม 2023). *มติหนึ่งหัวโตะติดตามความก้าวหน้าธนาคารหน่วยกิต 5 จังหวัดนำร่อง หวังขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2025.
5. ข้อมูล ณ วันที่ 17 มกราคม 2025.
6. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญภายในสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ โดย คิต for คิตส์
7. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2020). *การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต: ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย*. หน้า 225.
- 8, 9. ข้อมูลจาก NILE. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2025.
10. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2567 ข้อ 9(4) และ ข้อ 10; กรณียกเลิกธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา ยังไม่ชัดเจนว่าหน่วยงานกลาง (สำนักงานปลัดกระทรวง อว.) ต้องดำเนินการกำกับดูแลตามคำสั่งของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา; ประกาศกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ข้อ 5(1) และ ข้อ 11.; พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ.2554 มาตรา 7 และ 18(3).
11. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2020). *การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต: ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย*. หน้า 63.
12. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2020). *การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต: ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย*. หน้า 227.



ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว (คิด for คิดส์)

ศูนย์วิจัยและสื่อสารความรู้เพื่อตอบโจทย์อนาคต มุ่งวิเคราะห์ ออกแบบ เผยแพร่ความรู้ และขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว และการเรียนรู้ เพื่อเป็นฐานสนับสนุนทางวิชาการให้กับสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว สสส. และภาคีเครือข่าย

 www.kidforkids.org

 คิด for คิดส์

 @101_PUB

 @101_pub

 contact.101pub@gmail.com